

İNÖVATİF LİDERLİĞİN TEDARİK ZİNCİRİ PERFORMANSINA ETKİSİNDE TEDARİK ZİNCİRİ İNOVASYONUNUN ARACILIK ROLÜ*

THE INTERMEDIATE ROLE OF SUPPLY CHAIN INNOVATION ON THE EFFECT OF INNOVATIVE LEADERSHIP ON SUPPLY CHAIN PERFORMANCE

Dr. Hakan GÜVENER¹

Doç. Dr. Mehmet AYTEKİN²

ÖZ

Bu çalışmada inovatif liderliğin tedarik zinciri performansına etkisinde tedarik zinciri inovasyonunun aracılık rolü araştırılmıştır. Alanyazında tedarik zinciri inovasyonu ve tedarik zinciri performansına etki eden faktörler özelinde birçok çalışma yapılmış olmasına rağmen inovatif liderlik etkisinin dâhil edildiği çok az çalışma vardır. Araştırma konusu, araştırma için geliştirilen model, uygulanan sektör (sağlık hizmetleri) ve tespit edilen bulguların alanyazına katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bu çalışmanın sağlık sektöründe yapılmasının nedeni; Covid 19 pandemisinin sağlık hizmetleri arzının önemini tüm dünyada artırmasıdır. Bu kapsamda araştırmada veri toplama yönetimi olarak beşli Likert tipi anket kullanılarak Türkiye'deki 418 kamu ve özel hastaneden elde edilen veri ile çalışmanın hipotezleri, çoklu regresyon analizleri ile test edilmiştir. Yapılan analizler sonucunda; inovatif liderlik ve tedarik zinciri inovasyonunun tedarik zinciri performansına pozitif etki ettiği tespit edilmiştir. Çalışmada ayrıca inovatif liderliğin tedarik zinciri hız ve çevre performansına etkisinde tedarik zinciri hizmet ve süreç inovasyonunun aracılık rolünün olduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: İnovatif Liderlik, Tedarik Zinciri İnovasyonu, Tedarik Zinciri Performansı.

JEL Sınıflandırma Kodları: D40, I10, I19.

ABSTRACT

In the study, the mediating role of supply chain innovation on the effect of innovative leadership on supply chain performance is investigated. Although there are many studies in the literature on the factors affecting supply chain innovation and supply chain performance, there are very few studies that include the innovative leadership effect. It is thought that the research subject, the model developed for the study, the applied sector (health services) and the findings would contribute to the literature. The reason for the selection of the health sector for the study is the fact that the Covid 19 pandemic has increased the importance of healthcare supply all over the world. In this context, the hypotheses of the study are tested with multiple regression analyzes with the data obtained from 418 public and private hospitals in Turkey by using a five-point Likert type questionnaire as the data collection method in the research. As a result of the analyzes made it is determined that innovative leadership and supply chain innovation have positive effects on supply chain performance. In the study, it is also seen that supply chain service and process innovation have a mediating role in the effect of innovative leadership on supply chain speed and environmental performance.

Keywords: Innovation Leadership, Supply Chain Innovation, Supply Chain Performance.

JEL Classification Codes: D40, I10, I19.

* Bu çalışma için Gaziantep Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulundan 07 sayılı ve 27.04.2021 tarihli etik kurul onayı alınmıştır.

¹ Gaziantep Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İşletme Bölümü, 0000-0002-9159-7708

² Gaziantep Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İşletme Bölümü, aytekin@gantep.edu.tr

EXTENDED SUMMARY

Purpose and Scope:

Although the importance of supply chain management is well known, it is difficult to determine what, how and where supply chain management will improve in complex and challenging environments. That's why organizations need more, better and more efficient ways to reduce waste and improve speed performance. An effective supply chain management is needed in order to increase demand for healthcare services, minimize waste, lower costs, operational performance, meet high expectations of customers and healthcare personnel, and improve institutional performance in the healthcare sector (Shih et al., 2009, p. 147). In this study, the relationship of innovative leadership with supply chain process and service innovation and supply chain speed and environmental performance will be examined. In addition, the effect of supply chain process and service innovation on supply chain speed and environmental performance will be investigated. Finally, it is aimed to determine whether supply chain innovation has a mediating role in the effect of innovative leadership on supply chain performance.

Design/methodology/approach:

The universe of this study consists of managers in public and private hospitals in Turkey and those responsible for the procurement process. According to the Ministry of Health's Health Statistics Yearbook 2020 News Bulletin, there are a total of 1534 hospitals in Turkey. Since data will be obtained from each hospital in the study, the population of the study consists of 1534 people. Convenience sampling method was used as the sampling method in the study. In this context, with the approval of the ethics committee; The survey created between 01.06.2021 – 15.08.2021; It was sent to hospital managers and supervisors via e-mail, social media and social networks. Of the returned questionnaires, 418 can be used, and this number is sufficient for the sample to represent the main mass. In this study, the proportion of the sample representing the main mass was determined as 27%. Questionnaire technique was used as data collection method in this study. To measure the variables used in the study, questionnaires consisting of a total of 18 statements made by Yoon et al. (2016, p. 416) with Prajogo and Sohal (2006, p. 303).

Findings:

All 12 hypotheses put forward by the researchers in the study were accepted. According to this; It has been determined that innovative leadership positively affects supply chain speed performance and environmental performance, and innovative leadership positively affects supply chain process and service innovation. In the research, supply chain process innovation positively affects supply chain speed and environmental performance, again supply chain service innovation speed and environmental performance. It has been found that process innovation and service innovation have a mediating role in the effect of innovative leadership, which is the main study subject of the research, on both supply chain speed performance and supply chain environmental performance.

Conclusion and Discussion:

The results obtained in this study, which was conducted to deepen our current knowledge and understanding of the improvement of supply chain performance, are in line with the literature. In the research; It has been seen that innovative leadership has a positive effect on supply chain performance. This result shows that the leader's innovative initiatives and decisions positively affect the supply chain performance. Managers are expected to have in-depth knowledge of the external environment and to help develop existing competencies. Innovation requires an unconventional leadership style called new game leadership. In particular, health managers should be open to innovative ideas and practices in order to adapt to the constantly changing external and internal processes of health institutions and to maintain health services uninterruptedly. It should have a flexible system that can implement innovative ideas and practices, and should also be able to direct its subordinates to new and changing goals. The research has shown that supply chain service and process innovations have a key mediating role in the effect of innovative leadership on supply chain speed and environmental performance. It is thought that it will be beneficial for businesses and decision makers to consider this issue in improving supply chain performance. Since very few national and international studies have been conducted in the literature on the role of process and service innovation in the effect of innovative leadership on supply chain performance and the factors affecting this interaction, it is recommended that researchers fill this gap.

1. GİRİŞ

Günümüzde işletmeler; küreselleşme, gelişmekte olan pazarlarda değişim, artan müşteri beklentileri, yeni teknolojilerdeki artış ve ekonomik koşullardaki hızlı değişimler karşısında, inovasyonu firmaların olmazsa olmaz yeteneklerinden biri olarak görmektedir (Liao ve Li, 2019, s. 1251). Rekabetçi küresel dünya, kuruluşları yalın ve etkili olmaya zorlamaktadır. Yapılan araştırmalar, inovatif işletmelerin daha yüksek karlılık, daha yüksek piyasa değeri ve daha uzun yaşam döngüsüne sahip olma eğiliminde olduğunu ortaya koymaktadır (Volberda vd., 2010, s. 941). Performansı sürekli iyileştirmek ve zorlu ortamlarda rekabetçi kalabilmek için işletmeler inovasyon yapmalı ve rutinlerini değiştirmelidir (Prasad ve Junni, 2016, s. 1151). Örgütsel inovasyonu bilgi temelli bakış açısıyla araştıran çok sayıda çalışma, işletmelerin inovatif yeteneklerini oluşturmak için bilgi kaynaklarından giderek daha fazla yararlandıklarını göstermektedir (Liao ve Li, 2019, s. 1251; Laursen ve Salter, 2006, s. 132; Aboelmagd, 2012, s. 715).

Liderlik, organizasyon teorisinin temel kavramlarından biri olarak birçok alanda geniş çaplı incelenmektedir. Liderlik, inovasyonu etkileyen en önemli faktördür (Cummings ve O'Connell, 1978, s. 42). İnovasyon, geleneksel olmayan bir liderlik tarzını başka bir ifadeyle dönüştürücü liderliği gerektirir (Elkins ve Keller, 2003, s. 590). Liderlik, organizasyonel inovasyonun temel belirleyicilerinden biridir ve bir organizasyonda inovasyona verilen destek düzeyini belirlemede hayati bir rol oynar. İnovatif liderlik, esnek bir organizasyon sisteminde çalışanların yeni, değişen ve yaratıcı çalışma koşullarına adapte olmalarını sağlar (Hammer ve Champy, 1994, s. 57; Christensen, 1997, s. 103; Carmeli vd., 2010, s. 341; Dingler ve Enkel, 2016, s. 50).

Dinamik bir sektörde, rekabetçi sanayi kuruluşları ve tedarikçileri, etkin tedarik zinciri oluşturarak, rekabet avantajı, güçlü pazar konumu ve performans artışı avantajı elde edebilir (Chen, 1997, s. 30) Pek çok endüstriyel kuruluş etkili bir tedarik zinciri yönetimini hedefler (Lichocik ve Sadowski, 2013, s. 120). Tedarik zinciri yönetiminin önemi iyi bilinmesine rağmen, karmaşık ve zorlu ortamlarda tedarik zinciri yönetiminin neyi, nasıl ve nerede iyileştireceğini belirlemek zordur. Bu nedenle kuruluşlar atıkları azaltmak ve hız performansını artırmak için daha fazla, daha iyi ve verimli yollara ihtiyaç duymaktadır. Sağlık hizmetlerine artan talep, en aza indirgenmiş atık, daha düşük maliyetler, operasyonel performans, müşteri ve sağlık personelinin yüksek beklentilerinin karşılanması ve sağlık sektöründeki kurumsal performansın iyileştirilmesi için etkili bir tedarik zinciri yönetimine ihtiyaç vardır (Shih vd., 2009, s. 147).

Bu çalışmada inovatif liderliğin tedarik zinciri süreç ve hizmet inovasyonu ile tedarik zinciri hız ve çevre performansı ilişkisi incelenmektedir. Ayrıca tedarik zinciri süreç ve hizmet inovasyonunun tedarik zinciri hız ve çevre performansına etkisi araştırılmaktadır. Çalışmada son olarak inovatif liderliğin tedarik zinciri performansına etkisinde tedarik zinciri inovasyonunun aracılık rolünün olup olmadığının belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu kapsamda çalışmada elde edilen veriler istatistik programında incelenmiş ve araştırmannın hipotezleri Hayes (2013) tarafından geliştirilen process macro ile analiz edilmiştir.

Literatürde; tedarik zinciri inovasyonu ve tedarik zinciri performansına etki eden faktörler özelinde birçok çalışma yapılmış olmasına rağmen inovatif liderlik etkisinin dâhil edildiği çok az çalışma vardır. Araştırma konusu, araştırma için geliştirilen model, uygulanan sektör (sağlık hizmetleri), araştırma kapsamı, araştırma konusu özelinde elde edilen verilerin analiz tekniği ve tespit edilen bulgular araştırmayı özgün kılan başlıca hususlardır. Bu çalışmanın sağlık sektöründe yapılmasının nedeni; Covid 19 pandemisinin sağlık hizmetleri arzının önemini tüm dünyada artırmasıdır. Sağlık hizmetleri arzında dolayısıyla tedarik zincirinde yaşanabilecek en ufak aksaklık, insan sağlığı açısından hayati öneme sahiptir. Bu durum tüm sektörlerde olduğu gibi özellikle de sağlık sektöründe tedarik zinciri ve yönetimini ön plana çıkarmaktadır. Dolayısıyla araştırma konusunun ve elde edilen bulguların; başta sağlık sektörü özelinde tüm karar vericilere, uygulayıcılara ve araştırmacılara yol gösterici nitelikte olacağı düşünülmektedir.

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. İnovatif Liderlik

İnovasyon, müşterilere değer katan ve sonuç olarak kurumsal büyümeyi besleyen yeni veya tamamen farklı fikirlerin uygulanmasıdır (Alblooshi vd., 2020, s. 2). Pek çok kuruluş, inovatif faaliyetleri bir rekabet stratejisi olarak uygulamakla birlikte yeniliği örgütsel rekabet edebilirlik ve hayatta kalmanın önemli bir parçası olarak görmektedir (Jung vd., 2003, s. 532). Liderlik, organizasyon teorisinin temel kavramlarından biri olarak birçok alanda geniş çaplı incelenmektedir. Liderlik, inovasyonu etkileyen en önemli faktördür (Cummings ve O'Connell,

1978, s. 45). Carmeli vd. (2010, s. 340) inovatif liderliği; bireysel girişimleri teşvik eden, sorumlulukları belirleyen, açık ve eksiksiz performans geri bildirim sistemi kuran, güçlü bir görev yönelimi ayrıca kaliteden ödün vermeyen bir sistemin oluşturulması olarak tanımlamaktadır.

İnovasyon, geleneksel olmayan bir liderlik tarzını, dönüşümcü liderliği gerektirir (Elkins ve Keller, 2003, s. 590). Lider, örgütsel uygulamaları ve inovasyon sürecini destekleyen bir örgüt iklimi yaratabilmelidir (Jia vd., 2018, s. 9). Bu örgüt ikliminde, liderlerin; organizasyonla ilgili süreçleri analiz edebilecek yetkinlikte, tüm örgüt üyelerini sürece dâhil edecek ve olası çatışmaları çözecek sosyal beceriye sahip olması gerekmektedir. Liderler, tüm alternatifleri analiz ederek, tüm geri bildirimleri dikkate alarak ve bir öğrenme kültürü oluşturarak kararların kalitesini sürekli olarak iyileştirebilmelidir. Liderler, insanları motive etmeye ve onları daha yüksek performans için teşvik etmeye ve hepsini tek bir vizyon ve amaca yöneltmelidir (McMillan, 2010, s. 17). İnovatif liderlik, esnek bir organizasyon sistemini benimser. Çalışanları yeni, değişen ve yaratıcı çalışma ortamlarına (örneğin ekip çalışması ve iş birliği, motive edici çevre, esneklik ve kaynaklar) adapte etme konusunda destekler (Hammer ve Champy, 1994, s. 58; Christensen, 1997, s. 103; Carmeli vd., 2010, s. 341; Dingler ve Enkel, 2016, s. 50).

Sağlık kuruluşlarının sürekli artan müşteri beklentileri ve gelişen teknolojilerle rekabet ortamında ayakta kalabilmeleri ayrıca organizasyon içinde ve dışında güçlü bir organizasyonel inovasyonun oluşabilmesi için etkin bir liderlik elzemdir. Ayrıca hastanelerin tıbbi personel sıkıntısı, artan özel bakım ihtiyacı, güvencesiz hasta ve artan tıbbi sarf ve ilaç maliyetleri gibi farklı zorluklar inovatif liderliği zorunlu hale getirmiştir. Liderlerin, organizasyonu etkili bir şekilde yönetme yetenekleri, sağlık bakımının, hasta memnuniyetinin ve ayrıca kuruluşun sağlık sektöründeki genel başarısını etkiler. Sadece üst yönetimin değil, kuruluştaki her kişi veya her tıbbi personel ekibinin belirli liderlik veya yönetim becerilerine sahip olması gerekmektedir (Yoon vd., 2016, s. 413).

Sağlık sektöründe inovatif liderlik; bireysel ve organizasyonel mükemmelliğe ilham verir, bir vizyon paylaşır, stratejiler geliştirir ve organizasyon sistemlerini teşvik eder. Yaratıcı bir çalışma ortamı desteklenerek daha yüksek bakım ve hizmet kalitesi sağlanır. Tedarik zinciri yönetiminde inovasyon için, bir liderin tedarik zinciri faaliyetlerine hâkim olması ve kurum içinde iyi bir iletişim ağı oluşturması gerekir. Bu, sağlık kuruluşunda verimli operasyonel süreçleri desteklemek için doğru kaynaklara sahip olmayı gerektirir (Yoon vd., 2016, s. 414).

Kaynak temelli yaklaşım, kuruluşların kaynak ile kapasiteleri ve bunların performanslarını; değerlilik, nadirlik, taklit ve ikame edilemezlik özelliklerine göre değerlendirmektedir. Bu yaklaşıma göre bir kuruluşun sahip olduğu benzersiz ve ayırt edici kaynakları, ona sürekli bir rekabet avantajı sağlayacaktır (Barney, 1991, s. 99). Bir kuruluş bir kaynağa ne kadar bağımlıysa, kaynak sahibi ile o kadar iyi bir ilişki kurması ve sürdürmesi gerekir (Athanasopoulou, 2009, s. 584). Özellikle rakiplerle kaynak dağılımında pay elde etme rekabetindeyken, işletmelerin ana tedarikçi ile iyi bir iş birliği ilişkisi kurması ve etkili bir iletişim sürdürmesi gerekmektedir (Wang vd., 2012, s. 2963). Güven, yalnızca tedarik zinciri işletmeleri arasında iş birliğini geliştirmekle kalmaz aynı zamanda tedarikçi-firma iş birliğinin gelecek belirsizliğini ortadan kaldırır ve inovasyon maliyetini düşürür (Delbufalo, 2012, s. 380). Tan ve Ndubisi (2014, s. 492) tedarik zinciri kalitesinin inovasyon, finansal performans, pazar etkinliği ve stratejik hedefler gibi performans göstergeleri üzerinde doğrudan etkisi olduğunu tespit etmişlerdir.

Dünya Sağlık Tedarik Zinciri Yönetimi kongresi, inovatif tedarik zinciri yönetiminin sağlanmasıyla, gereksiz maliyetlerin ortadan kaldırılacağı ve finansal getirilerin artırılacağı tavsiyesinde bulunmuştur. Sağlık yöneticilerinin, verimliliği iyileştirmek, maliyetleri kontrol etmek ve sağlık sektöründeki değişime kolaylıkla adapte olmada inovatif tedarik zinciri yönetiminin önemine vurgu yapmıştır (Li, 2020, s. 13).

2.2. Tedarik Zinciri İnovasyonu

Hizmet; zaman, mekân, fizyolojik ve psikolojik faydalar üreten soyut ekonomik faaliyetlerdir. Hizmetin temel özelliği soyut olmasıdır, bu nedenle çoğu hizmetin çıktısı işlev veya süreçtir. Hizmetin heterojenlik, çabuk bozulabilme ve eş zamanlı üretim/tüketim gibi özellikleri vardır. Bu özellikler, mal ile hizmet üretimini ve yönetimini birbirinden ayırır, ayrıca tedarik zincirinde performans ölçümünü zorlaştırır (Jamkhaneh ve Ghadikolaei, 2020, s. 250). Hizmet; ne kadar soyut hale gelirse, tedarik zinciri performanslarını değerlendirmek o kadar zorlaşır. Bu nedenle, katı ve yumuşak performans göstergelerinden (finansal, hizmet kalitesi ve müşteri memnuniyeti gibi), bilişsel ve sosyal göstergelerden (örneğin iletişim ve öğrenme) yararlanılabilir (Giannakis, 2011, s. 1811).

Hizmet inovasyonu, paydaşların yetenek ve kapasitelerini sağlıklı dönüşümlere ve yeni pazar fırsatlarından yararlanmaya ve ayrıca rekabet avantajının oluşturulmasına yardımcı olmaya yönelik temel değerleri geliştirmek için kullanan bir sistemdir. Hizmet inovasyonu müşteri beklentilerini karşılamada çok önemlidir ve müşterilerin ihtiyaçlarını, isteklerini, beklentilerini karşılayacak bir yapıyı ifade eder (Simon ve Yaya, 2012, s. 1031).

Tedarik zinciri yönetimi, hangi süreçlerin analiz edileceğine, bu süreçlerin, hangi alt süreçleri ve faaliyetleri içerdiğine odaklanarak, kuruluşu yönetmeye yönelik süreç tabanlı bir yaklaşımın önemini vurgular. (Croxtton vd., 2001, s. 18). Etkin bir operasyonel tedarik zinciri süreci, en iyi uygulamalar veya yaklaşımlarla daha iyi yönetim imkânı sağlayabilir.

Tedarik zinciri inovasyonu, tedarikçi firma ve kuruluşların, kurumsal performansı geliştiren tedarik zinciri performansı ve kalite yönetimi uygulamalarına ulaşmasına yardımcı olabilir. Her kuruluş, tedarik zinciri sürecinde talep sinyallerini verimli bir şekilde ileten otomatik kullanım noktası, satıcı tarafından yönetilen envanter sistemleri dışında bu talep sinyallerini göndermek için uygun bilgi altyapısına sahip olmalıdır (Birk, 2008, s. 51). Tedarik zinciri yönetiminde kurum içinde ve dışında etkin ve etkili bilgi paylaşım ağının kurulması elzemdir. Sağlık kuruluşlarıyla birlikte tedarikçi firmaların, tedarik zinciri ve bilgi teknolojilerinde entegre olmaları operasyonel süreçleri optimize edebilir (Shih vd., 2009, s. 147). Ayrıca, bilgi teknolojilerinin entegre sistemler olarak uygulanmasıyla inovatif yaklaşım geliştirilir (Yoon vd., 2016, s. 413). Hastaneler ve tedarikçiler inovasyona dayalı etkili tedarik zinciri yönetimi elde etmek için gerekli bilgi teknolojisini elde etmelidirler (Lee vd., 2011, s. 1193).

Süreç inovasyonu, müşteri ihtiyaçlarına çözümler sunmak ve yeni teknolojileri kullanarak optimum örgütsel süreçleri belirleyebilir (Lin, 2014, s. 90). Bilgi teknolojisi inovatif uygulamaları, müşteriler için fark yaratmaya, sağlık bakım hizmeti sunumunun verimliliğine ve kalitesine katkı sağlayabilir (Shih vd., 2009, s. 148). Tedarik zinciri inovasyonunun amacı, arz ve talep arasındaki kesintisiz etkileşimdir. Bu tür inovasyon iletişim araçlarını, kalite, esneklik ve maliyet sağlamada ayrıca arz ve talep arasındaki oluşabilecek dengesizlikleri telafi edebilir.

Tedarik zinciri inovasyonu, maliyetlerde ve teslim süresinde azalma, yeni operasyon stratejileri oluşturma, tutarlı kalite sağlama ve iş ortamındaki hızlı değişikliklerle başa çıkmak için esneklik geliştirme olanağı sağlar. Sağlık ortamı hızla değişse de hastanelerin işleyişini değiştirmek daha yavaş olmaktadır. Bu nedenle sağlık kuruluşları, süreç ve hizmet inovasyonu yardımıyla tedarik zincirinde, gelişim için potansiyel fırsatlara sahip olabilirler (Reiner, 2005, s. 381).

2.3. Tedarik Zinciri Performansı

Dinamik bir sektörde, rekabetçi sanayi kuruluşları ve tedarikçileri, etkin tedarik zinciri uygulamalarıyla rekabet avantajı, uygun pazar konumu ve performans artışı avantajlarına sahip olabilir (Chen, 1997, s. 30). Lichocik ve Sadowski'ye (2013, s. 120) göre performans faaliyetleri; prosesi azaltmak, yalın olmak, tedarik zinciri yönetiminde ilgisiz bağlantı sayısını en aza indirmek ve ortak hedefleri paylaşmak için iç süreçleri paydaşlarla entegre etmektir. Ürün geliştirme, tedarik zinciri ve müşteri ilişkileri yönetimi ile organizasyon yapısının inovasyon stratejilerini etkilediği görülmüştür (Yılmaz, 2016, s. 97).

Sağlık hizmetlerine artan talep, en aza indirgenmiş atık, daha düşük maliyetler, operasyonel performans, müşteri ve sağlık personelinin yüksek beklentilerinin karşılanması ve sağlık sektöründeki kurumsal performansın iyileştirilmesi için etkili bir tedarik zinciri yönetimine ihtiyaç vardır (Shih vd., 2009, s. 147). McKone-Sweet ve arkadaşları (2005, s. 7), sağlık sektörü için etkili bir tedarik zinciri yönetimi geliştirmenin önündeki engelleri; kısa ürün yaşam döngüleri ve yüksek maliyetler, sağlığı etkileyen pek çok faktörün ve değişimin varlığı, teknolojideki hızlı gelişim olarak ifade etmektedirler.

Yenilikçi kuruluşlar, tedarik zinciri yönetiminin sürekli gelişimini sağlamak için yeni stratejiler geliştirir (Soosay ve Chapman, 2006, s. 198). İnovasyon yönetiminin işletme performansı üzerine anlamlı bir etkisi olduğu tespit etmiştir (Türkalp, 2019, s. 78). Tedarik zinciri yönetiminin önemi iyi bilinmesine rağmen, karmaşık ve zorlu ortamlarda tedarik zinciri yönetiminin neyi, nasıl ve nerede iyileştireceğini belirlemek zordur. Bu nedenle kuruluşlar atıkları azaltmak ve hız performansını artırmak için daha fazla, daha iyi ve verimli yollara ihtiyaç duymaktadır. Sağlık hizmetlerine artan talep, en aza indirgenmiş atık, daha düşük maliyetler, operasyonel performans, müşteri ve sağlık personelinin yüksek beklentilerinin karşılanması ve sağlık sektöründeki kurumsal performansın iyileştirilmesi için etkili bir tedarik zinciri yönetimine ihtiyaç vardır (Shih vd., 2009, s. 147).

Tedarik zinciri performansı, tedarik zinciri inovasyonunun bir parçası olarak süreç geliştirme ve hizmet inovasyonu uygulamaları yoluyla hız ve iletişimi artırmakta, gereksiz adımları kaldırmakta ve atıkları ve maliyetleri azaltmada önemli bir rol oynar (Chen, 1997, s. 31; Lin, 2014, s. 90). Lojistik inovasyon yeteneğinin rekabet gücü ve ihracat performansı üzerinde kuvvetli derecede olumlu yönde bir etkisinin olduğu tespit edilmiştir (Balkar, 2019, s. 99). Tedarik zinciri performansı; tedarik hızını ve kalitesini iyileştirmede, israfı ortadan kaldırmada ve tedarik zinciri inovasyonu tarafından desteklenen verimli bilgi ağları geliştirmede hayati bir rol oynar. Tedarik zinciri inovasyonu, kısa teslim süreleri, yeni operasyon stratejileri ve daimî kalite dahil tedarik zinciri performansını geliştirebilir (Liao vd., 2010, s. 18). Yöneticilerin; yeşil dönüşümcü liderliğin firma performansı üzerinde hem doğrudan hem de proaktif kurumsal çevresel strateji, yeşil ürün ve süreç inovasyonu aracılığıyla dolaylı bir etkisinin olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca yeşil ürün inovasyonu, farklılaştırma stratejisi tarafından desteklendiğinde firma performansı üzerinde istatistiksel olarak pozitif yönlü anlamlı bir etkisinin olduğu görülmüştür (Özgül, 2020, s. 133).

2.4. İnovatif Liderlik, Tedarik Zinciri İnovasyonu ve Tedarik Zinciri Performansı İlişkisi

Bağış (2021, s. 307) tarafından 30 yıllık dönemi kapsayan dinamik yeteneklerin entelektüel yapısı üzerine ortak kelimeleri belirlemeye dönük çalışmada, üç döneme ayırdığı değişim ve gelişim periyodunda çalışmalarda örneğin dönemlere göre gelişim ve değişim gösterdiğini tespit etmiştir. Araştırmanın üç dönemini kapsayan sürede 'inovasyon' kavramı çeşitli yönleriyle araştırmacılar tarafından sürekli olarak incelenmiştir.

Tedarik zinciri inovasyonu temel olarak bir endüstri veya tedarik zincirinde yeni değerler yaratabilmek için tedarik zinciri ağında, tedarik zinciri teknolojisinde veya tedarik zinciri süreçlerinde yer alan artırımı veya radikal değişiklikler olarak ifade edilebilir (Arlbjørn vd., 2011, s. 4).

Doğasında var olan soyutluk ilkesi ve taklit edilmesinin güçlüğü sebebiyle tedarik zinciri yönetimde liderlik, firmalar için rekabet avantajını geliştirmektedir (Prabhu ve Srivastava, 2022, s. 1). Tedarik zinciri yönetiminin inovasyon stratejilerini etkilediği görülmüştür (Can ve Erciş, 2013, s. 95). Bir firmanın tedarik zinciri ve yenilikçi yeteneği; liderlik, teknolojinin stratejik olarak uygulanması ve sahip olduğu veya hem iç hem de dış tedarik zinciri paydaşlarına ait kaynakların karmaşık etkileşimleri yoluyla ortaya çıkabilir (Syed vd., 2020, s. 2). Avrupa'da üst düzey yöneticilerin inovasyon üzerindeki etkileri incelenmiş ve üst düzey yöneticilerin kuruluşlardaki inovasyon süreçleri üzerinde pozitif yönde etkiler yaratabileceği tespit edilmiştir (Elenkov ve Manev, 2005, s. 389). Üst ve orta düzey yönetim liderliği ve bağlılığı, firmada ve tedarik zincirinde yalın üretim tekniklerinin itici unsurları arasında yer almakla birlikte ve firma performansını da artırabilmektedirler (Reyes vd., 2016, s. 802). Dijital kablosuz iletişim ve internet teknolojisinin kolaylaştırdığı bulut ve sanal tedarik zincirlerinin büyümesi, lojistik ve tedarik zinciri inovasyonunu da geliştirmektedir. Artan küresel rekabet, dijitalleştirilmiş tedarik zincirleri ve sürekli artan çevresel belirsizlikle birlikte, yöneticilerin liderlik özellikleri; özellikle dönüşümcü, çok yönlü ve inovatif liderlik yetenekleri, kablosuz bilgi teknolojisinin yetkinliğinin başarılı bir şekilde uygulanmasına katkı sağlayan faktörler arasındadır (Eng vd., 2022, s. 1).

Tedarik zincirinde inovasyon; aktif ve pasif bilgi paylaşımı süreçleri vasıtasıyla tedarik zincirini doğrudan veya dolaylı olarak önemli düzeyde etkileyebileceği ayrıca bilgi paylaşım süreçlerinin inovasyon üzerinde etkisini geliştirmede işbirlikçi kültürün düzenleyici rolünün olduğu tespit edilmiştir (Le, 2021, s. 1). Örgütsel imaj veya örgütsel algı; işgörenlerin ya da kuruluşa bağlı olmayan diğer paydaşların, kuruluşu nasıl algıladıkları ve kuruluş hakkında ne düşündüklerine dair inançlar ve tutumlar olarak ifade edilebilir (Ataman vd., 2021, s. 297). Tedarik zinciri hususunda ortalama düzeyde bir bilgiye sahip kuruluşların, kurumlarında ve tedarik zincirinde yenilik yapmaya daha meyilli oldukları görülmüştür. Ayrıca tedarik zincirinde inovasyona meyilli kuruluşların işletme performansının da pozitif yönde gelişebileceğine dair algıların bulunduğu tespit edilmiştir. Tedarik zinciri bilgi düzeyleri yaklaşımları ile kuruluş performansı algısındaki bu etkileşim, kuruluşlarda tedarik zinciri yönetimde yapılacak süreç inovasyonu ile tedarik zinciri performansını geliştirebilir. Kuruluş performansı algısı ile tedarik zinciri inovasyon yaklaşımı algısı düzeylerinde yüksek bir korelasyon olduğu görülmüş olup tedarik zinciri süreçlerinde yapılacak artırımı ve radikal inovasyonun, işletme performansına katkı sağlayacağı iddia edilmiştir (Karakas ve Güçlü, 2018, s. 85; Güzel ve Yazıcılar, 2016, s. 872.) Ayrıca ürün İnovasyonu, süreç inovasyonu, organizasyonel inovasyon, stratejik inovasyon ve yönetim inovasyonunun, işletmelerin ihracat performansını pozitif ve istatistiksel olarak anlamlı düzeyde etkilediği tespit edilmiştir (Güven, 2020, s. 60).

Modern çağda tedarik zincirinde iş birliği; bilgi, uzmanlık ve risk paylaşma yetenekleri açısından küresel pazarda yer almak isteyen işletmeler için rekabet avantajı elde etmenin önemli bir kaynağı haline gelmiştir. Tedarikçi iş

birliğin artırımı inovasyon yani müşteri değerini artırmak için ürün veya hizmette yapılan küçük yenilikler kadar radikal inovasyonu (yeni teknolojileri, fikirleri ve metodolojileri dahil ederek süreçte veya üründe önemli değişiklikler) da beraberinde getirdiğini görülmektedir. Ayrıca artırımı ve radikal inovasyon türü işletmelerin pazar performansını olumlu ve önemli düzeyde etkilemektedir (Baig vd., 2022, s. 377). Günümüzde tedarik zinciri yönetiminde tüketiciler, alıcılar ve tedarikçiler arasındaki iş birliği; işletmenin organizasyon yapısının değişen ihtiyaç ve gereksinimleri hakkında daha fazla bilgi edinmenin en önemli yöntemlerinden biri haline gelmiştir. Bu nedenle, yeni bir ürün ve hizmet geliştirmede birden fazla kaynağa erişim için tedarik zincirinde tüm paydaşların sürece entegre edilmesi önemlidir (Nambisan, 2002, s. 393). Bir başka ifade ile işletmelerde inovasyon süreci için tedarik zinciri entegrasyonuna da ihtiyaç duyulmaktadır. Müşteri entegrasyonunun firma performansı ve ürün inovasyon kapasitesini olumlu düzeyde etkilediği ayrıca ürün veya hizmet inovasyon kapasitesinin de işletme performansını pozitif yönde anlamlı olarak geliştirdiği tespit edilmiştir (Yıldız ve Sayın, 2020, s. 319). Bununla birlikte inovatif teknoloji uygulama maliyetinin işletmelerde tedarik zinciri inovasyonuna engel olduğu ancak kurumsal geliştirmeye uygun teknoloji seçiminin ise tedarik zinciri inovasyonunu artırdığı tespit edilmiştir. Ayrıca yapı, yönetim ve hizmetlerdeki tedarik zinciri inovasyonu, işletmelerin performansını ve yenilik yeteneğini pozitif olarak etkilemekte ve çok kanallı entegrasyonun kalitesi ile müşteri talebine göre özelleştirme derecesi inovasyonu geliştirmektedir (Liu vd., 2021, s. 2073).

3. MATERYAL VE YÖNTEM

Bu çalışmada inovatif liderliğin tedarik zinciri inovasyonuna ve tedarik zinciri performansına etkisi ile bu değişkenlerin birbirleriyle olan etkileşimi ve son olarak inovatif liderliğin tedarik zinciri performansına etkisinde tedarik zinciri inovasyonunun aracılık rolünün olup olmadığı araştırılmaktadır. Bu kapsamda çalışmada elde edilen veriler istatistik paket programı kullanılarak incelenmiş, ayrıca araştırmanın hipotezlerinin sınanmasında Hayes (2013) tarafından geliştirilen model 4 aracılık yöntemi seçimi yapılarak process macro analizlerinden yararlanılmıştır.

3.1. Veri Toplama Yöntemi

Bu çalışmada veri toplama yöntemi olarak anket tekniği kullanılmıştır. Araştırmada kullanılan değişkenleri ölçmek için, Yoon ve arkadaşları (2016, s. 416) tarafından geliştirilen ve toplam 13 ifadeden oluşan ölçek ile beş ifadeden oluşan Prajogo ve Sohal (2006, s. 309) tarafından geliştirilen, geçerliliği ve güvenilirliği kanıtlanmış ölçeklerden yararlanılmıştır. Yoon ve arkadaşları tarafından geliştirilen ölçekte; inovatif liderlik (dört ifade), tedarik zinciri süreç inovasyonu (üç ifade) ve tedarik zinciri hız ve çevre performansı (altı ifade) boyutlarından oluşmaktadır. Yazarlar tarafından ölçeğe uygulanan doğrulayıcı faktör analizinden elde edilen uyum iyiliği indeksleri, ölçeğin iyi uyum değerleri aldığını göstermiştir. Ayrıca ölçeğin güvenilirlik değerleri, inovatif liderlik boyutunda $\alpha = 0,895$; süreç inovasyonu boyutunda $\alpha = 0,731$ ve hız ile çevre performansında $\alpha = 0,790$ olarak tespit edilmiştir (Yoon vd., 2016, s. 416). Prajogo ve Sohal tarafından geliştirilen hizmet inovasyonu boyutu güvenilirlik analizi $\alpha = 0,868$ 'dir (Prajogo ve Sohal, 2006, s. 303). Ölçeklerin Türkçe'ye çevirisi, geçerlilik ve güvenilirlik analizi yazarlar tarafından yapılmıştır. Araştırmada kullanılan ankette katılımcıların her bir soruya; ne oranda katılıp katılmadıklarını belirlemek için 5'li Likert tipi ölçek kullanılmıştır. Katılımcılardan sorulara; 1=Kesinlikle Katılmıyorum, 2=Katılmıyorum, 3=Kısmen Katılıyorum, 4=Katılıyorum ve 5=Tamamen Katılıyorum şeklinde cevap vermeleri istenmiştir.

3.2. Araştırmanın Etik Yönü

Araştırma için Gaziantep Üniversitesi 'Sosyal ve Beşerî Bilimler Etik Kurulu'ndan (Tarih: 27.04.2021; Sayı:2021/07) izin alınmıştır.

3.3. Evren ve Örneklem

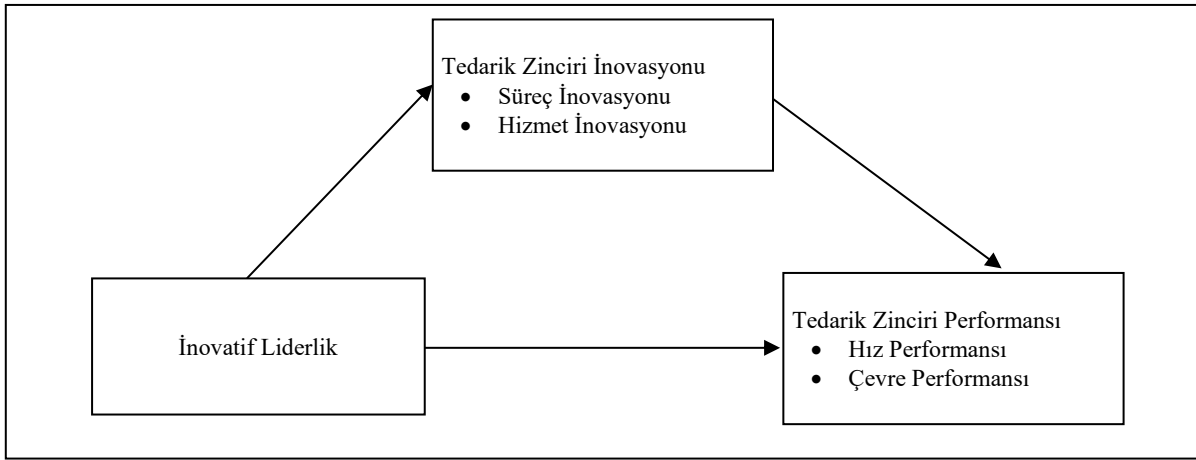
Bu çalışmanın evreni, Türkiye'de bulunan kamu ve özel hastanelerdeki yöneticiler ile tedarik sürecinde görev alan sorumlulardan oluşmaktadır. Sağlık Bakanlığı 'Sağlık İstatistiği Yıllığı 2020 Haber Bülteni'ne göre Türkiye'de toplam 1534 hastane (900 Sağlık Bakanlığı Hastanesi, 68 üniversite hastanesi, 566 özel hastane) bulunmaktadır (www.sbsgm.saglik.gov.tr). Çalışmada her hastaneden bir veri elde edileceği için çalışmanın evrenini 1534 kişi oluşturulmaktadır. Çalışmada örneklem yöntemi olarak kolayca örneklem yöntemi kullanılmıştır. Bu kapsamda etik kurul onayı alınarak; 01.06.2021 – 15.08.2021 tarihleri arasında oluşturulan anket; e-mail, sosyal medya ve sosyal ağlar vasıtasıyla hastane yöneticisi ve sorumlularına gönderilmiştir. Geri dönüş alınan anketlerden 418'i

kullanılabilir olup örneklemin ana kütleli temsil etmesi açısından bu sayı yeterlidir. Bu çalışmada örneklemin ana kütleli temsil etme oranı %27 olarak belirlenmiştir.

3.4. Araştırma Modeli ve Hipotezler

Kuramsal çerçeve ve yapılan araştırmalara dayanılarak bu çalışmada test edilecek model, Şekil 1’de gösterilmiştir. Araştırma modeline göre öncelikle bağımsız değişken olan inovatif liderliğin, aracı değişken olan tedarik zinciri inovasyonu boyutlarına doğrudan etkisi analiz edilmektedir. Çalışmada tedarik zinciri inovasyonunun boyutları olan süreç inovasyonu ve hizmet inovasyonunun, hız performansına ve çevre performansına etkisi incelenmektedir. Çalışmada son olarak araştırmanın esas konusunu oluşturan inovatif liderliğin tedarik zinciri performansına etkisinde tedarik zinciri inovasyonunun aracılık rolünün olup olmadığı araştırılmaktadır.

Şekil 1. Araştırma Modeli

Araştırma modelini test edebilmek için Hayes (2013) tarafından geliştirilen model 4 aracılık metodu kullanılacaktır. Çalışmada iki aracı değişken ve iki bağımlı değişken olmasından ötürü araştırmada iki farklı araştırma modeli kullanılarak analizler gerçekleştirilecektir. Araştırma modelinde görüldüğü üzere çalışmada; inovatif liderlik tedarik zinciri inovasyonunu ve tedarik zinciri performansını etkilemektedir. Ayrıca tedarik zinciri inovasyonu da tedarik zinciri performansına etki etmektedir. İnovatif liderlik, tedarik zinciri inovasyonu ile tedarik zinciri performansını arasındaki ilişkiye yönelik şu hipotezler sınanacaktır.

H1a: İnovatif liderlik, tedarik zinciri hız performansını pozitif etkiler.

H1b: İnovatif liderlik, tedarik zinciri çevre performansını pozitif etkiler.

H2a: İnovatif liderlik, tedarik zinciri süreç inovasyonunu pozitif etkiler.

H2b: İnovatif liderlik, tedarik zinciri hizmet inovasyonunu pozitif etkiler.

H3a: Tedarik zinciri süreç inovasyonu hız performansını pozitif etkiler.

H3b: Tedarik zinciri süreç inovasyonu çevre performansını pozitif etkiler.

H3c: Tedarik zinciri hizmet inovasyonu hız performansını pozitif etkiler.

H3d: Tedarik zinciri hizmet inovasyonu çevre performansını pozitif etkiler.

H4a: İnovatif liderliğin tedarik zinciri hız performansına etkisinde tedarik zinciri süreç inovasyonunun aracılık rolü vardır.

H4b: İnovatif liderliğin tedarik zinciri hız performansına etkisinde tedarik zinciri hizmet inovasyonunun aracılık rolü vardır.

H4c: İnovatif liderliğin tedarik zinciri çevre performansına etkisinde tedarik zinciri süreç inovasyonunun aracılık rolü vardır.

H4d: İnovatif liderliğin tedarik zinciri çevre performansına etkisinde tedarik zinciri hizmet inovasyonunun aracılık rolü vardır.

3.5. Geçerlilik ve Güvenilirlik Analizi

Bu araştırmada kullanılan ölçeğin yapı geçerliği ve güvenilirliğini test etmek için keşfedici faktör analizi, doğrulayıcı faktör analizi ve güvenilirlik analizleri yapılmıştır.

Tablo 1. Ölçeğin KMO ve Barlett Testi Değerleri

Kaiser-Meyer-Olkin Örneklem Yeterliliğinin Ölçümü		0,97
	Yaklaşık Ki-Kare	7319,44
Bartlett'in Küresellik Testi	Df	105
	Sig.	0,00

KMO testi sonucunda örneklem yeterlilik değerinin 0,97 olduğu ve örneklem büyüklüğünün faktör analizi için iyi olduğu belirlenmiştir. Ayrıca, Bartlett küresellik testinin anlamlı olması maddeler arasındaki korelasyon ilişkilerinin faktör analizi için uygun olduğunu göstermektedir. Toplam açıklanan varyans oranına bakıldığında ölçeğin toplam varyansın %87,3'ünü açıkladığı görülmüştür.

Keşfedici faktör analizi sonucunda toplamda 18 ifadeden oluşan ölçekte, faktör yük değeri 0.32'den düşük olan 3 ifade olduğu tespit edilmiştir. Tedarik zinciri çevre ve hız performansı boyutuna ait 'Hastanemiz ulaşım maliyetlerini düşürmeyi hedefler' ifadesi ile tedarik zinciri hizmet inovasyonu boyutuna ait 'Hastanemizin sağlık sektöründe sunduğu yeni hizmet sayısı diğer sağlık kuruluşlarına göre fazladır' ve 'Pazara ilk kez giren yeni hizmetlerimiz diğer sağlık kuruluşlarına göre fazladır' ifadeleri ilgili faktörlere yüklenemediği için analizden çıkarılmıştır. Ölçeğe ait 15 ifade ile analize devam edilmiştir.

Ölçeğe ait keşfedici faktör analizi sonrası elde edilen Döndürülmüş Bileşenler Matrisi Tablo 2'de verilmiştir. Bu tabloda değişkenlerin aldığı yükler görülmektedir.

Tablo 2. Ölçeğin Döndürülmüş Bileşenler Matrisi

İfadeler	1	2	3	4	5
Hastane yönetimimiz, takım çalışmasına önem verir.	0,79				
Hastane yönetimimiz, çalışanlarına geri bildirimde bulunur.	0,75				
Hastane yönetimimiz, yeni girişimleri teşvik eder.	0,73				
Hastane yönetimimiz, yeni bilgi teknolojilerinin uygulanmasını destekler.	0,63				
Hastanemiz, faaliyetlerinde daima inovasyon peşindedir.		0,54			
Hastanemiz, maliyetleri düşürmek için inovasyona odaklanır.		0,55			
Hastanemizde, sağlık hizmetlerinin etkinliği yakından takip edilir.		0,67			
Hastanemizin sağlık hizmetlerindeki inovasyon düzeyi, sektöre göre yüksektir.			0,61		
Hastanemizin sağlık hizmetlerinde yeni teknolojilerin kullanım düzeyi diğer hastanelere göre daha yüksektir.			0,63		
Hastanemiz, yeni sağlık hizmetleri sunmada, diğer hastanelere göre daha hızlıdır.			0,65		
Hastanemiz hizmet üretim süreçlerinde, tıbbi atıkların azaltımına özen gösterir.				0,67	
Hastanemiz hizmet üretim süreçleri, çevre duyarlılığına uygun olarak standardize edilmiştir.				0,67	
Hastanemizde hizmetler, tam zamanında sunulur.					0,69
Hastanemiz acil hizmetlerde, diğer hastanelere göre daha etkindir.					0,68
Hastanemizde formal görevler ortalama sürede yapılır.					0,70

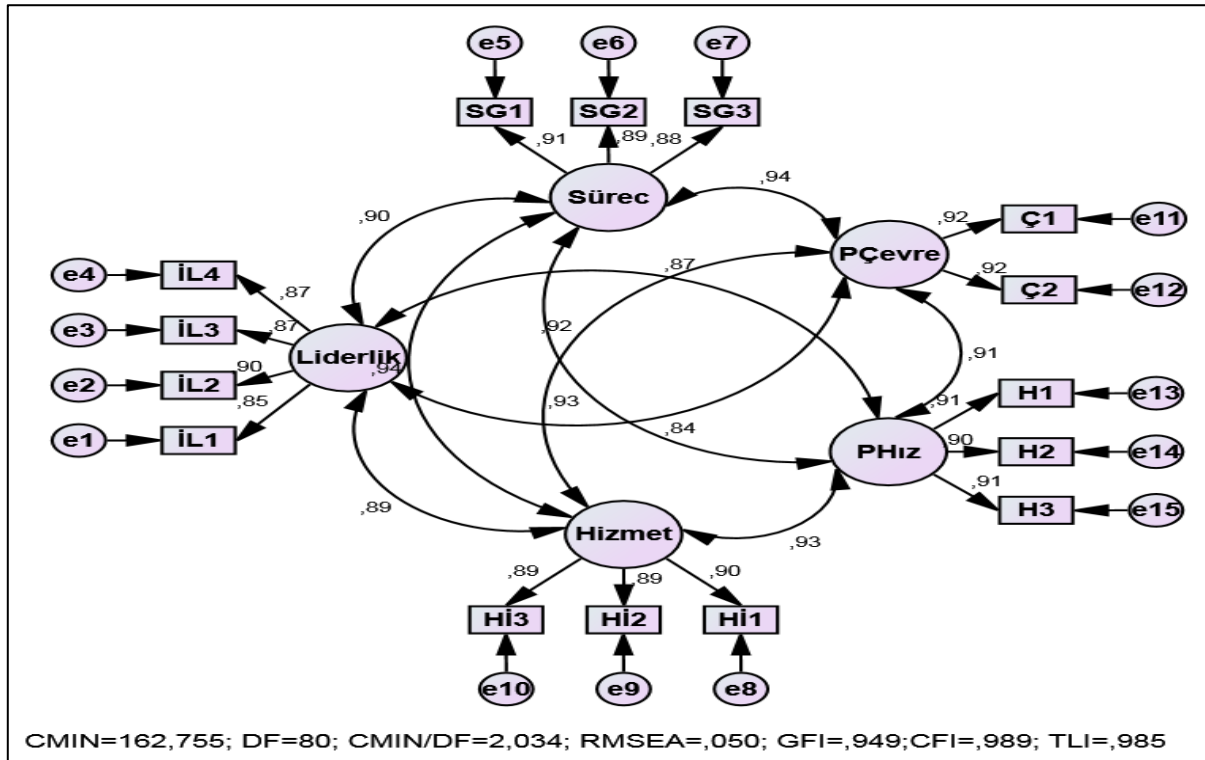
1: İnovatif Liderlik, 2: Süreç İnovasyonu, 3: Hizmet İnovasyonu, 4: Çevre Performansı, 5: Hız Performansı

Keşfedici faktör analizi neticesinde ölçeğin beş boyutlu yapısı doğrulanmıştır. İnovatif liderlik boyutunun faktör yükleri, 0,63 ile 0,79 aralığında, süreç inovasyonu boyutunun faktör yükleri 0,54 ile 0,67 aralığında, hizmet

inovasyonu boyutunun faktör yükleri 0,61 ile 0,65 aralığında, çevre performansı boyutunun faktör yükleri 0,67 ile 0,67 aralığında ve hız performansı boyutunun faktör yükleri 0,68 ile 0,70 değerleri aldığı görülmüştür.

Keşfedici Faktör Analizi sonucu elde edilen faktör yapılarını doğrulamak için doğrulayıcı faktör analizleri yapılmıştır. Tüm değişkenlere ait ölçeklerin doğrulayıcı faktör analizi sonuçları ve analiz sonucunda elde edilen uyum iyiliği değerleri Şekil 2’de gösterilmiştir.

Şekil 2. Ölçeğin Doğrulayıcı Faktör Analizi

Ölçeğin doğrulayıcı faktör analizi sonucunda faktör yükleri; inovatif liderlik boyutu için 0,85 ile 0,90; süreç inovasyonu boyutu için ise 0,88 ile 0,91; hizmet inovasyonu boyutu için 0,89 ile 0,90; hız performansı için 0,90 ile 0,91 aralığında olup çevre performansı için 0,92’dir.

Şekil 2’de görüldüğü gibi ölçeklere ait uyum iyiliği ölçütlerinin tümü hiçbir modifikasyon işlemine ihtiyaç olmadan iyi uyum değerlerini sağladığı görülmüştür. Ayrıca ölçeklere ilişkin güvenilirlik analizine yönelik elde edilen sonuçlar Tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 3. Güvenilirlik Analizi Sonuçları

Boyutlar	Cronbach Alpha Katsayısı	Madde Sayısı
İnovatif Liderlik	0,928	4
Süreç İnovasyonu	0,924	3
Hizmet İnovasyonu	0,921	3
Hız Performansı	0,933	3
Çevre Performansı	0,913	2

Toplam 15 ifadeden oluşan ölçeğin tümünün Cronbach Alpha katsayısı 0,977’dir. Alt boyutlara ait güvenilirlik değerlerinin 0,913 ve üzerinde olması araştırmanın güvenilirliğinin yüksek olduğunu göstermektedir (Kalaycı, 2006, s. 405; Özdamar, 2002, s. 48).

3.6. Bulgular

Bu çalışmada elde edilen toplam 418 verinin analizleri sonucunda şu bulgulara ulaşılmıştır.

Tablo 4. Katılımcıların Demografik Bilgilerine İlişkin Bulgular

Görev	Frekans	%	Hastane Mülkiyeti	Frekans	%
Başhekim	3	0,7	Kamu Hastanesi	208	49,8
Başhekim Yardımcısı	9	2,2	Özel Hastane	210	50,2
Hastane Müdürü	46	11	Mesleki Kıdem	Frekans	%
Hastane Müdür Yardımcısı	93	22,2	1-3 yıl arası	82	19,6
Satın Alma Müdürü	89	21,3	4-7 yıl arası	107	25,6
Satın Alma Sorumlusu	65	15,6	8-11 yıl arası	100	23,9
Tıbbi Cihaz/Sarf/Ambar Sor.	98	23,4	12-15 yıl arası	66	15,8
Diğer	15	3,6	16 yıl ve üstü	63	15,1
TOPLAM	418	100	TOPLAM	418	100

Araştırmaya Türkiye'nin 37 şehrinde bulunan kamu ve özel hastanelerden katılım sağlanmıştır. Çalışmaya 208 kamu hastanesi ve 210 özel hastane çalışanı toplam 418 kişi katılmıştır. Satın alma ve tedarik sürecinin tüm aşamalarında görev yapanların dâhil edildiği çalışmaya %23,4 tıbbi cihaz, sarf malzeme ve hastane ambar sorumlusu ile %22,2 ile hastane müdür yardımcısı en yüksek katılımı sağlamıştır. Hastane mülkiyeti açısından özel ve kamu hastaneleri dengeli bir dağılım oluşturmuştur.

3.6.1. Hipotezlerin Testine İlişkin Bulgular

İnovatif liderlik, süreç ve hizmet inovasyonu ile tedarik zinciri hız ve çevre performansı değişkenleri arasındaki korelasyonun yönünün ve şiddetinin belirlenebilmesi amacıyla yapılan Pearson korelasyon analizi bulguları Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5. Pearson Korelasyon Analizi

Değişkenler	1	2	3	4	5
1- İnovatif Liderlik	1				
2- Süreç İnovasyonu	0,837**	1			
3- Hizmet İnovasyonu	0,819**	0,872**	1		
4- Tedarik Zinciri Çevre Performansı	0,770**	0,864**	0,845**	1	
5- Tedarik Zinciri Hız Performansı	0,806**	0,862**	0,865**	0,842**	1

** p ≤ 0,1

Tüm değişkenler arasında istatistiksel olarak anlamlı ($p \leq 0,1$) pozitif yönlü ilişkiler olduğu görülmektedir. İnovatif liderlik ve tedarik zinciri çevre performansı ($r = 0,77$) değişkenleri arasında yüksek düzeyde diğer tüm değişkenler arasında çok yüksek düzeyde korelasyon olduğu tespit edilmiştir (Gürbüz ve Şahin, 2017, s. 47).

Araştırmada ileri sürülen hipotezleri test edebilmek için Hayes (2013) tarafından geliştirilen process macro analizi model 4'ten yararlanılmıştır. Çalışmada iki aracı değişken ve iki bağımlı değişken olmasından ötürü iki araştırma modeli veri seti geliştirilerek analizler yapılmıştır. Araştırma modeli 1'de inovatif liderliğin tedarik zinciri hız performansına etkisinde süreç ve hizmet inovasyonunun aracılık rolünün olup olmadığı test edilmiştir. Araştırma modeli 2'de inovatif liderliğin tedarik zinciri çevre performansına etkisinde süreç ve hizmet inovasyonunun aracılık rolünün olup olmadığı incelenmiştir.

Tablo 6. İnovatif Liderliğin Hız Performansına Etkisinde Süreç ve Hizmet İnovasyonunun Aracılık Rolü (Araştırma Modeli 1)

Yollar (=>)	β (Etki)	se	p	95% LLCI	95% ULCI	
İnovatif Liderlik => Hız Performansı	0,862	0,310	0,00	0,801	0,923	
R ² =0,650; F= 772,90; p < 0,00						
İnovatif Liderlik =>Süreç İnovasyonu	0,879	0,028	0,00	0,823	0,934	
İnovatif Liderlik =>Hizmet İnovasyonu	0,868	0,029	0,00	0,809	0,927	
R ² =0,670-0,700; F=846,45-974,43; p < 0,00						
İnovatif=>TZİ=>TZP	Süreç => Hız	0,636	0,044	0,00	0,549	0,723
	Hizmet => Hız	0,626	0,040	0,00	0,547	0,706
R ² =0,777-0,766; F= 724,87-682,81; p < 0,00						

Bootstrap metodu katsayısı 5000, güven düzeyi %95, standardize edilmemiş β katsayıları raporlanmıştır.

TZİ: Tedarik Zinciri İnovasyonu, **TZP:** Tedarik Zinciri Performansı

İnovatif liderliğin tedarik zinciri hız performansına etkisinde süreç ve hizmet inovasyonlarının doğrudan ve toplu etkileşim sonuçları Tablo 6’da gösterilmiştir. Öncelikle doğrudan etkileşim düzeyleri incelendiğinde inovatif liderliğin tedarik zinciri hız performansını pozitif ($\beta=0,862$) ve anlamlı (LLCI:0,801-ULCI:0,923, $p < 0,00$) olarak etkilediği tespit edilmiştir. Bu etki tedarik zinciri hız performansındaki değişimin (R²=0,650) %65’ini açıklamaktadır. **Buna göre öne sürülen ‘H1a: İnovatif liderlik, tedarik zinciri hız performansını pozitif etkiler.’ hipotezi desteklenmiştir.** Analize devam edildiğinde inovatif liderliğin tedarik zinciri süreç inovasyonunu pozitif ve anlamlı ($\beta=0,879$, LLCI:0,823-ULCI:0,934, $p < 0,00$) düzeyde etkilediği görülmüştür. Bu etki süreç inovasyonundaki değişimin (R²=0,670) %67’sini açıklamaktadır. **Elde edilen bu bulguya göre ‘H2a: İnovatif liderlik, tedarik zinciri süreç inovasyonunu pozitif etkiler.’ hipotezi kabul edilmiştir.** İnovatif liderliğin hizmet inovasyonuna etkisi incelendiğinde, inovatif liderliğin hizmet inovasyonunu pozitif ($\beta=0,868$) ve istatistiksel olarak anlamlı (LLCI:0,809-ULCI:0,927, $p < 0,00$) düzeyde etkilediği tespit edilmiştir. Bu etki hizmet inovasyonundaki değişimin (R²=0,700) %70’ini açıklamaktadır. **Buna göre ‘H2b: İnovatif liderlik, tedarik zinciri hizmet inovasyonunu pozitif etkiler.’ hipotezi kabul edilmiştir.** Araştırma modeli 1 veri setinde yer alan bir bağımsız, bir bağımlı ve iki aracı değişkenin toplu olarak etkileşimleri incelendiğinde süreç inovasyonunun tedarik zinciri hız performansını olumlu ($\beta=0,636$) ve anlamlı (LLCI:0,549-ULCI:0,723, $p < 0,00$) düzeyde etkilediği tespit edilmiştir. Bu etki, hız performansındaki değişimin (R²=0,777) %78’ini açıklamaktadır. Elde edilen bu bulguya göre **‘H3a: Tedarik zinciri süreç inovasyonu hız performansını pozitif etkiler.’ hipotezi desteklenmiştir.** Ayrıca analiz sonucunda hizmet inovasyonunun tedarik zinciri hız performansını pozitif ve anlamlı ($\beta=0,626$, LLCI:0,547-ULCI:0,706, $p < 0,000$) düzeyde etkilediği tespit edilmiştir. Hizmet inovasyonunun bu etkisi hız performansındaki değişimin (R²=0,766) %77’sini açıklamaktadır. **Buna göre ‘H3c: Tedarik zinciri hizmet inovasyonu hız performansını pozitif etkiler.’ hipotezi desteklenmiştir.**

Tablo 7. Araştırma Modeli 1 Etki Düzeyleri (Süreç İnovasyonu)

Bölüm	Etki	Boot Se	Boot LLCI	Boot ULCI
Toplam Etki	0,862	0,031	0,801	0,923
Direkt Etki	0,302	0,046	0,211	0,393
Endirekt Etki	0,559	0,054	0,451	0,661

Standardize edilmemiş β katsayıları raporlanmıştır.

Araştırmanın esas çalışma konusu oluşturan inovatif liderliğin tedarik zinciri hız performansına etkisinde süreç inovasyonunun aracılık rolünün olup olmadığını belirlemek için bağımlı, bağımsız ve aracı değişkenin toplu etkileşimine ait araştırma modeli 1 etki düzeyleri Tablo 7’de gösterilmiştir. Aracılık etkisinin olup olmadığının tespitinde, anlamlı etkinin anlamsız etkiye (tam aracılık) veya anlamlı etki düzeyinin azalması (kısmi aracılık) aracı etkinin varlığı hususunda bizlere ipucu vermektedir. Araştırma modeli 1 etki düzeyleri tablosu incelendiğinde, eğer aracı değişken olmasaydı inovatif liderlik boyutunun tedarik zinciri hız boyutuna doğrudan etkisi $\beta=0,862$ düzeyinde olacaktı. Aracı değişken modele dahil edildiğinde $\beta=0,862$ ’lik doğrudan etkinin $\beta=0,302$ ’ye düştüğü görülmüştür (LLCI=0,2117-ULCI=0,393). Hayes (2013, s. 108)’e göre; bir etki düzeyinin

anlamli olup olmadigini belirlemek için herhangi bir p degerini kullanmak yerine aralik içerisinde 0 (sifir) sayisinin bulunmadigi bir guven araligi tercih edilmelidir. Buna göre guven araliklari tum etki duzeylerinde (LLCI ve ULCI) sifir degerini icermedigini için anlamlidir. Etki katsayisinin 0,862'den 0,302'ye dusmesi inovatif liderligin tedarik zinciri hiz performansina etkisinde surec inovasyonunun kismi aracilik ($\beta=0,559$) rolü tasidigini bulgulamis olup bu aracilik etkisi istatistiksel olarak anlamlidir. **Buna göre 'H4a: İnovatif liderligin tedarik zinciri hiz performansina etkisinde tedarik zinciri surec inovasyonunun aracilik rolü vardır.'** hipotezi desteklenmistir.

Tablo 8. Araştırma Modeli 1 Etki Düzeyleri (Hizmet İnovasyonu)

Bölüm	Etki	Boot Se	Boot LLCI	Boot ULCI
Toplam Etki	0,862	0,031	0,801	0,923
Direkt Etki	0,317	0,043	0,233	0,402
Endirekt Etki	0,544	0,047	0,453	0,637

İnovatif liderligin tedarik zinciri hiz performansina etkisinde hizmet inovasyonunun aracilik rolünün olup olmadigini belirlemek için bagimli, bagimsiz ve araci degiskenin toplu etkilesimine ait araştırma modeli 1 etki duzeyleri Tablo 8'de gösterilmistir. Buna göre inovatif liderligin tedarik zinciri hiz performansina olan dogrudan etkisi ($\beta=0,862$), araci degisken olan hizmet inovasyonun etkilesime dahil edilmesi ile etki duzeyinin dustugü ($\beta=0,317$) görülmüstür. Etki katsayisinin 0,862'den 0,317'ye dusmesi inovatif liderligin tedarik zinciri hiz performansina etkisinde hizmet inovasyonunun kismi aracilik ($\beta=0,544$) rolü tasidigini göstermektedir. Buna göre **'H4b: İnovatif liderligin tedarik zinciri hiz performansina etkisinde tedarik zinciri hizmet inovasyonunun aracilik rolü vardır.'** hipotezi kabul edilmistir.

Tablo 9. İnovatif Liderligin Çevre Performansına Etkisinde Süreç ve Hizmet İnavosyonunun Aracılık Rolü (Araştırma Modeli 2)

Yollar (=>)	β (Etki)	se	p	95% LLCI	95%ULCI
İnovatif Liderlik => Çevre Performansı	0,835	0,339	0,00	0,768	0,902
R ² =0,592; F= 605,882; p < 0,00					
İnovatif=>TZİ=>TZP					
Süreç => Çevre	0,757	0,046	0,00	0,667	0,848
Hizmet => Çevre	0,665	0,045	0,00	0,576	0,754
R ² =0,7537-0,732; F= 635,09-567,25; p < 0,00					

Bootstrap metodu katsayısı 5000, guven duzeyi %95, standardize edilmemis β katsayilari raporlanmistir.

TZİ: Tedarik Zinciri İnovasyonu, **TZP:** Tedarik Zinciri Performansı

Çalışmada ileri sürülen hipotezlerin sınanması için araştırma modeli 2'de inovatif liderlik bagimsiz degiskeni, araci degisken olan surec ve hizmet inovasyonlari ile tedarik zinciri çevre performansı veri setine dahil edilerek analizler yapılmıştır. İnovatif liderligin tedarik zinciri çevre performansina etkisinde surec ve hizmet inovasyonlarının dogrudan ve toplu etkilesim duzeyleri Tablo 9'da gösterilmistir. Tablo incelendiginde inovatif liderligin tedarik zinciri çevre performansını pozitif ($\beta=0,835$, LLCI:0,768-ULCI:0,902, p<0,00) ve istatistiksel olarak anlamlı düzeyde etkiledigi görülmüstür. Bu etki tedarik zinciri çevre performansındaki degisimin (R²=0,592) %59'unu aciklamaktadır. **Buna göre ileri sürülen 'H1b: İnovatif liderlik, tedarik zinciri çevre performansını pozitif etkiler.'** hipotezi desteklenmistir. Araştırma modeli 2 veri setinde yer alan bir bagimsiz, bir bagimli ve iki araci degiskenin toplu olarak etkilesimleri incelendiginde surec inovasyonunun tedarik zinciri çevre performansını pozitif ($\beta=0,757$) ve anlamlı (LLCI:0,667-ULCI:0,848, p< 0,00) düzeyde etkiledigi görülmüstür. Süreç inovasyonunun bu etkisi, tedarik zinciri çevre performansındaki degisimin (R²=0,753) %75'ini aciklamaktadır. **Elde edilen bu bulguya göre 'H3b: Tedarik zinciri surec inovasyonu çevre performansını pozitif etkiler.'** hipotezi kabul edilmistir. Ayrıca hizmet inovasyonunun tedarik zinciri çevre performansını pozitif ve anlamlı ($\beta=0,665$, LLCI:0,576-ULCI:0,754, p<0,00) düzeyde etkiledigi görülmüstür. Bu etki tedarik zinciri çevre performansındaki degisimin (R²=0,732) %73'ünü aciklamaktadır. **Elde edilen bu bulguya göre 'H3d: Tedarik zinciri hizmet inovasyonu çevre performansını pozitif etkiler.'** hipotezi kabul edilmistir.

Tablo 1 Araştırma Modeli 2 Etki Düzeyleri (Süreç İnovasyonu)

Bölüm	Etki	Boot Se	Boot LLCI	Boot ULCI
Toplam Etki	0,835	0,033	0,768	0,902
Direkt Etki	0,169	0,048	0,074	0,264
Endirekt Etki	0,666	0,052	0,561	0,767

Standardize edilmemiş β katsayıları raporlanmıştır.

İnovatif liderliğin tedarik zinciri çevre performansına etkisinde süreç inovasyonunun aracılık rolünün olup olmadığını belirlemek için araştırma modeli 2 etki düzeyleri Tablo 10’da gösterilmiştir. Başlangıçta aracı değişken olmadan inovatif liderliğin tedarik zinciri çevre performansına olan doğrudan etkisi $\beta=0,835$ düzeyindedir. Aracı değişken olan süreç inovasyonunun toplu etkileşime dahil edilmesi ile etki düzeyinin düştüğü ($\beta=0,169$) görülmüştür. İnovatif liderliğin çevre performansına olan bu etki düzeyinin 0,835’den 0,169’a düşmesi inovatif liderliğin tedarik zinciri çevre performansına etkisinde süreç inovasyonunun kısmi aracılık ($\beta=0,666$) rolü taşıdığını göstermektedir. **Buna göre ‘H4c: İnovatif liderliğin tedarik zinciri çevre performansına etkisinde tedarik zinciri süreç inovasyonunun aracılık rolü vardır.’ hipotezi desteklenmiştir.**

Tablo 11. Araştırma Modeli 2 Etki Düzeyleri (Hizmet İnovasyonu)

Bölüm	Etki	Boot Se	Boot LLCI	Boot ULCI
Toplam Etki	0,835	0,033	0,768	0,902
Direkt Etki	0,257	0,048	0,163	0,352
Endirekt Etki	0,577	0,050	0,474	0,676

Standardize edilmemiş β katsayıları raporlanmıştır.

İnovatif liderliğin tedarik zinciri çevre performansına etkisinde hizmet inovasyonunun aracılık rolünün olup olmadığını belirlemek için yapılan test sonucu incelendiğinde aracı değişken olmadan inovatif liderliğin tedarik zinciri çevre performansına olan doğrudan etkisi $\beta=0,835$ düzeyindedir. Aracı değişken olan hizmet inovasyonunun etkileşime dahil edilmesi ile etki düzeyinin $\beta=0,257$ ’ye düştüğü tespit edilmiştir. İnovatif liderliğin çevre performansına etkisinin 0,835’den 0,257’ye düşmesi inovatif liderliğin tedarik zinciri çevre performansına etkisinde hizmet inovasyonunun kısmi aracılık ($\beta=0,577$) rolü taşıdığını göstermektedir. **Elde edilen bu bulguya göre ‘H4d: İnovatif liderliğin tedarik zinciri çevre performansına etkisinde tedarik zinciri hizmet inovasyonunun aracılık rolü vardır.’ hipotezi desteklenmiştir.**

Özetle çalışmada araştırmacılar tarafında öne sürülen 12 hipotezin tümü kabul edilmiştir. Buna göre; inovatif liderliğin tedarik zinciri hız performansı ile çevre performansını pozitif olarak etkilediği ayrıca inovatif liderliğin tedarik zinciri süreç ve hizmet inovasyonunu olumlu düzeyde etkilediği tespit edilmiştir. Araştırma da tedarik zinciri süreç inovasyonu tedarik zinciri hız ve çevre performansını yine tedarik zinciri hizmet inovasyonu hız ve çevre performansını olumlu düzeyde etkilemektedir. Araştırmanın esas çalışma konusunu oluşturan inovatif liderliğin hem tedarik zinciri hız performansına hem de tedarik zinciri çevre performansına etkisinde süreç inovasyonunun ve hizmet inovasyonunun aracılık rolünün olduğu bulgularına ulaşılmıştır.

3.6.2. Tartışma

Araştırmada inovatif liderliğin tedarik zinciri süreç ve hizmet inovasyonu ile tedarik zinciri hız ve çevre performansı ilişkisi incelenmiştir. Ayrıca çalışmada tedarik zinciri süreç ve hizmet inovasyonunun tedarik zinciri hız ve çevre performansına etkisi araştırılmıştır. Çalışmanın esas konusunu oluşturan inovatif liderliğin tedarik zinciri performansına etkisinde tedarik zinciri inovasyonunun aracılık rolünün olup olmadığı tespit edilmiştir.

Çalışmada inovatif liderliğin tedarik zinciri hız ve çevre performansını pozitif olarak etkilediği tespit edilmiştir. Elde edilen bu bulgular literatürle uyumludur (Youn vd., 2012, s. 240; Yee vd., 2013, s. 460; Gosling vd., 2016, s. 1465; Yoon vd., 2016, s. 419; Saini vd., 2018, s. 85; Birasnav ve Bienstock, 2019, s. 151). Tedarik zincirinde liderlik önemli bir role sahiptir ve bir organizasyonda liderlik rolünün varlığı tedarik zincirinde riskleri minimize edebilir (Gosling vd., 2016, s. 1465). Sharif ve Irani (2012, s. 58) liderlik ile tedarik zinciri performansı arasındaki ilişki olduğunu ve liderliğin tedarik zinciri performansını olumlu düzeyde etkilediğini ileri sürmüştür. Benzer şekilde dönüşümcü liderlik davranışı ile tedarik zinciri performansı arasında liderin tedarik zincirinde bilgi

transferini kolaylaştırarak tedarik zinciri performansını artırabileceği bulgusu elde edilmiştir (Birasnav vd., 2015, s. 213). Farklı alanlarda yer alan tedarikçilerle güçlü bir iletişim için farklı tarzlarda liderliğe ihtiyaç olduğu ileri sürülmüş, farklı tarzlardaki liderliğin tedarik zincirinin sürdürülebilir performansını geliştirebileceği önerilmiştir (Jia vd., 2019, s. 60). Kuruluşların tepe yönetiminde sergilenen dönüşümcü liderliğin, dış tedarik zinciri entegrasyonu ve tedarik zinciri performansı ile pozitif ilişkisi vardır (Birasnav ve Bienstock, 2019, s. 151). Yoon ve arkadaşları (2016, s. 419) inovatif liderliğin tedarik zinciri performansını geliştirdiğini tespit etmiştir. Çalışmada elde edilen bulgular ve literatürde benzer araştırma sonuçlarına göre; kuruluşlarda liderlik tedarik zincirinde önemli bir role sahiptir, ayrıca liderlik tedarik zinciri performansını pozitif olarak etkilemektedir. Böylelikle inovatif liderlik tedarik zincirini performansını geliştirerek kuruluşun hem hız hem de çevre performansını geliştirebilir.

Araştırmada inovatif liderliğin tedarik zinciri süreç ve hizmet inovasyonlarını olumlu düzeyde etkilediği bulgularına ulaşılmıştır. Elde edilen bu sonuçlar bu alanda yapılmış çalışma sonuçları ile benzer niteliktedir (Yoon vd., 2016, s. 417; Jimenez-Jimenez vd., 2018, s. 550; Domínguez-Escrig vd., 2019, s. 859; Alrowwad ve Abualoush, 2020, s. 217). İnovatif tedarik zincirinin şirket performanslarını pozitif yönde etkilediği görülmüştür (Güzel ve Yazıcılar, 2016, s. 872). Kuruluşlarda liderlerin yönetim davranışları kuruluşun inovatif faaliyetlerini olumlu düzeyde etkilemekte, bu olumlu etkiye liderin radikal inovatif yaklaşımı dahil edildiğinde bir başka ifadeyle aracılık rolü ile daha da gelişebileceği tespit edilmiştir (Domínguez-Escrig vd., 2019 s. 859). İnovatif liderlik, esnek bir organizasyon sistemini benimser. Çalışanları yeni, değişen ve yaratıcı çalışma ortamlarına (örneğin ekip çalışması ve iş birliği, motive edici çevre, esneklik ve kaynaklar) adapte etme konusunda destekler (Hammer ve Champy, 1994, s. 58; Christensen, 1997, s. 103; Carmeli vd., 2010, s. 341; Dingler ve Enkel, 2016, s. 50). İnovasyon, yeni ürünlerin yaratılmasında kullanılacak dışsal bilgileri toplayarak geliştiren bilgi yönetimi uygulamalarının kullanımını giderek daha fazla ön plana çıkarmaktadır. Bu durum bir tedarik zincirinde iş birliğini, inovatif ve radikal yeniliklerin uygulanabilmesini kolaylaştırabilir. Ancak, bu bilgi transferini ve yeniliği teşvik eden davranışların benimsenmesini güçlendirmek için kuruluşun inovatif liderlik ve yaklaşımlar ile bilgi teknolojilerine gereksinim duymaktadır (Jimenez-Jimenez vd., 2018, s. 550). Dönüşümcü ve etkileşimci liderliğin örgütsel performansı olumlu düzeyde geliştirdiği ayrıca bu etkileşimde inovatif yaklaşımın dönüşümsel ve işlemsel liderlik ile performans arasında aracı etkiye sahip olduğu ileri sürülmüştür (Alrowwad ve Abualoush, 2020, s. 217). Tan ve Ndubisi (2014, s. 492) tedarik zinciri kalitesinin inovasyon, finansal performans, pazar etkinliği ve stratejik hedefler gibi performans göstergeleri üzerinde doğrudan etkisi olduğunu belirtmiştir. Yoon ve arkadaşları (2016, s. 417) inovatif liderliğin tedarik zinciri süreç inovasyonunu ve ürün inovasyonunu pozitif olarak etkilediğini tespit etmiştir. Çalışmada elde edilen bulgular ve literatüre göre, kuruluşların inovatif liderlik yaklaşımları ve inovatif liderlik, süreç ve hizmet inovasyonunu olumlu düzeyde etkileyebilir ve geliştirebilir.

Çalışma da elde edilen bir başka bulguya göre tedarik zinciri süreç ve hizmet inovasyonları tedarik zinciri hız ve çevre performanslarını pozitif olarak etkilemektedir. Araştırmada tedarik zinciri inovasyonunun tedarik zinciri performansını pozitif etkilediği görülmektedir. Kuruluşların belirli yapılara ve çalışma modellerine sahip olmaları, piyasa değişikliklerine uyum sağlamak ve çeşitli inovasyonları benimsemek için yeterince esnek ve açık bir yapıya sahip olmaları beklenir. Teknoloji, geçmişte sadece imalatta performans artışının anahtarı olarak görülmekteydi. Ancak günümüzde teknoloji, hizmet endüstrilerinde de önem kazanmıştır. Hizmet sektörlerinde teknoloji, hizmet verimliliğini ve etkinliğini kolaylaştırmaya yardımcı olmaktadır (Thompsonvd, 2007, s. 65; Ford ve Hughes, 2007, s. 35). Toplam kalite yönetim uygulamalarının inovasyon ve firma performansını pozitif yönde anlamlı olarak etkilediği; inovasyon performansını da firma performansını pozitif yönde etkilediği görülmüştür. Ayrıca toplam kalite uygulamalarının firma performansı üzerindeki etkisinde inovasyon performansının aracılık rolünün olduğu tespit edilmiştir (Yıldız ve AYTEKİN, 2019, s. 489). Hizmet ve süreç inovasyonu tedarik zinciri performansını olumlu yönde etkilemektedir. Bu durumda hizmetin sürekliliğinin sağlanması ile birlikte kalitesi ve memnuniyet düzeyi artmaktadır. Çiğdem ve Erdoğan (2019, s. 76) ürün/hizmet inovasyonu, tedarikçi yeniliği, bilginin paylaşımı, işletme performansı ve rekabet düzeyinin ürün/hizmet miktarına göre farklılık gösterdiğini ayrıca ürün/hizmet inovasyonu ve bilgi kalitesinin kuruluşun birlikte çalıştığı tedarikçi sayısına göre değişiklik gösterdiğini tespit etmiştir. Bu araştırmada tedarik zinciri süreç inovasyonu ile hizmet inovasyonunun kuruluşun tedarik zinciri hız ve çevre performansını anlamlı düzeyde etkileyebileceği görülmüştür.

Araştırmanın esas çalışma konusunu oluşturan inovatif liderliğin tedarik zinciri hız ve çevre performansına etkisinde hem tedarik zinciri süreç inovasyonunun hem de hizmet inovasyonunun aracılık rolünün olduğu bulgularına ulaşılmıştır. Yoon ve arkadaşları (2016, s. 417) inovatif liderliğin tedarik zinciri performansına etkisinde tedarik zinciri inovasyonunun aracı etkiye sahip olduğunu tespit etmiştir. Benzer şekilde bu çalışmada elde edilen bulgular inovatif liderliğin tedarik zinciri hız ve çevre performansına etkisinde tedarik zinciri süreç ve

hizmet inovasyonunun aracılık rolünün varlığını ortaya çıkarmıştır. Bu bulgulara göre, inovatif liderlik tedarik zinciri performansını pozitif olarak etkilemektedir. Eğer bu etkileşime süreç ve hizmet inovasyonu dahil edilerek bu alanda gelişim sağlanırsa tedarik zinciri hız ve çevre performansı daha da gelişebilir.

4. SONUÇ

Bu çalışmada inovatif liderliğin tedarik zinciri inovasyonuna ve tedarik zinciri performansına etkisi ile bu değişkenlerin birbirleriyle olan etkileşimi araştırılmıştır. Bu kapsamda çalışmada elde edilen veriler ile araştırmanın hipotezleri çoklu regresyon analizleri ile sınanmıştır. Bu çalışmanın sağlık sektöründe yapılmasının nedeni; Covid 19 pandemisinin sağlık hizmetleri arzının önemini tüm dünyada artırmasıdır. Bilim ve teknolojiye baş döndürücü gelişmeler sağlık hizmetlerinde teşhis, tedavi ve rehabilitasyon hizmetlerinde başarı oranını artırmakta ve aynı oranda sağlık profesyonellerinin hizmetin başarı ve devamlılıktaki payına da etki etmektedir. Sağlık hizmetlerinin tam ve kesintisiz olarak sunulabilmesi hekim, hemşire, teknisyen ve hastabakıcıdan oluşan sağlık ekibinin başarısı ve kusursuz bir tedarik zinciri organizasyonu oluşturmakla mümkün olabilmektedir. Sağlık hizmetleri arzında dolayısıyla tedarik zincirinde yaşanabilecek en ufak aksaklık, insan sağlığı açısından hayati öneme sahiptir. Bu durum tüm sektörlerde olduğu gibi özellikle sağlık sektöründe tedarik zinciri ve yönetiminin önemini daha da artırmıştır.

Sağlık hizmetlerinin yer aldığı hizmet sektöründe inovasyonun önemini ortaya koyan çalışmalar vardır. Örneğin; Chapman ve arkadaşları (2003, s. 630), hizmet sektöründe, tedarik zincirindeki inovasyonun; yüksek kalite, daha düşük maliyetler, zamanında teslimat ve etkili operasyonlar sağladığını ortaya koymuş ve hizmet endüstrilerinin süreç inovasyonuna odaklanması gerektiğini önermiştir. Bir başka yaklaşımda, Herzlinger (2006, s. 78) sağlık sistemlerinde üç tür inovasyonu önermektedir, bunlar; müşteri odaklılık, teknoloji tabanlı inovasyon ve bilişim teknolojisi uygulamasıdır. Müşteri odaklı inovasyon, hasta bekleme süresini, masrafları ve tıbbi maliyetleri azaltmaya yardımcı olmaktadır. Müşteri odaklı inovasyon, hastalar için bekleme süresini azaltarak sağlık personelinin verimliliğini artırmakta, teknoloji tabanlı inovasyon ise, tedarik zincirine bağlı dağıtım ağı sistemini iyileştirmek ve böylece iyileştirilmiş süreçler yüksek kaliteli bakım, yeni tedavi türleri, ürün ve hizmetlerin teslimat süresinin azalması ve teslim edilen ürünlerin kalitesini iyileştirebilmektedir. Bilişim teknolojisi uygulaması, tüketicilere ihtiyaç duydukları bakımı almalarını daha kolay ve daha ucuz hale getiren yeni tedavi ve daha kaliteli bakım hizmetleri sunmaktadır.

Tedarik zinciri performansının gelişimi hususunda mevcut bilgi ve anlayışımızı derinleştirmek için yapılan bu çalışmada elde edilen sonuçlar literatürle uyumludur. Araştırmada; inovatif liderliğin tedarik zinciri performansını pozitif etkilediği görülmüştür. Bu sonuç, liderin inovatif girişim ve kararlarının tedarik zinciri performansını olumlu yönde etkilediğini göstermektedir. Yöneticilerin dış çevre hakkında derinlemesine bilgi sahibi olmaları ve mevcut yetkinliklerin geliştirilmesine yardımcı olması beklenir. İnovasyon, yeni oyun liderliği olarak adlandırılan geleneksel olmayan bir liderlik tarzı gerektirmektedir. Özellikle sağlık yöneticilerinin sağlık kuruluşlarının sürekli değişen dış ve iç süreçlere uyum sağlayabilmesi, sağlık hizmetinin kesintisiz sürdürülebilmesi için inovatif fikirlere ve uygulamalara açık olmalıdır. Yenilikçi fikir ve uygulamaları hayata geçirebilecek esnek bir sisteme sahip olmalı ve ayrıca astlarını yeni, değişen hedeflere yönlendirebilmelidir.

Araştırma, inovatif liderliğin tedarik zinciri hız ve çevre performanslarına etkisinde tedarik zinciri hizmet ve süreç inovasyonlarının kilit aracılık rolüne sahip olduğu göstermektedir. İşletmelerin ve karar vericilerin tedarik zinciri performansını geliştirmede bu hususu dikkate almasının fayda sağlayacağı düşünülmektedir.

Literatürde inovatif liderliğin tedarik zinciri performansına etkisinde süreç ve hizmet inovasyonunun rolü ve bu etkileşime etki eden faktörler özelinde hem ulusal hem de uluslararası çok az çalışma yapıldığı için araştırmacıların bu eksikliği gidermesi önerilmektedir. Gelecekte farklı sektör ve örneklem gruplarına yönelik araştırmalar bu eksikliğin giderilmesi için önem arz etmektedir. Ayrıca gelecek çalışmalarda modele yeni değişkenler eklenebilir. Örneğin örgütsel inovasyonun tedarik zinciri performansına etkisinde inovatif liderlik ve inovatif ekiplerin; aracı ve düzenleyici rolleri gibi değişkenler araştırma modeline eklenebilir.

YAZARLARIN BEYANI

Katkı Oranı Beyanı: Yazarlar çalışmaya eşit oranda katkı sağlamıştır.

Destek ve Teşekkür Beyanı: Çalışmada herhangi bir kurum ya da kuruluştan destek alınmamıştır.

Çatışma Beyanı: Çalışmada herhangi bir potansiyel çıkar çatışması söz konusu değildir.

KAYNAKÇA

- Aboelmaged, M. G. (2012). Harvesting organizational knowledge and innovation practices: An empirical examination of their effects on operations strategy. *Business Process Management Journal*, 18(5), 712-734.
- Alblooshi, M., Shamsuzzaman, M. ve Haridy, S. (2020). The relationship between leadership styles and organisational innovation: A systematic literature review and narrative synthesis. *European Journal of Innovation Management*, (ahead-of-print).
- Alrowwad, A. A. ve Abualoush, S. H. (2020). Innovation and intellectual capital as intermediary variables among transformational leadership, transactional leadership, and organizational performance. *Journal of Management Development*, 39(2), 217.
- Arlbjørn, J. S., de Haas, H. ve Munksgaard, K. B. (2011). Exploring supply chain innovation. *Logistics Research*, 3(1), 4.
- Ataman, S., Gümüş, A. ve Ataman, F. (2021). Örgütsel imaj algısı: Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi öğrencilerine yönelik bir uygulama. *Vankulu Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 0(7), 297.
- Athanasopoulou, P. (2009). Relationship quality: a critical literature review and research agenda. *European Journal of Marketing*, 43(5/6), 584.
- Bağış, Ö. Ü. M. (2021). Dinamik yeteneklerin entelektüel yapısı üzerine ortak kelime analizi: 1991-2021. *International EMI Entrepreneurship and Social Sciences Congress*, (294-310), Gorazde, Bosna Hersek.
- Baig, H., Ahmed, W. ve Najmi, A. (2022). Understanding influence of supply chain collaboration on innovation-based market performance. *International Journal of Innovation Science*, 14(2), 377.
- Balkar, O. E. (2019). *Lojistik inovasyon yeteneğinin rekabet gücü ve ihracat performansı üzerindeki etkisi: Kahramanmaraş ilinde bir alan çalışması* [Yüksek Lisans Tezi]. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi.
- Barney, J. (1991). Firm resources and sustained competitive advantage. *Journal of Management*, 17(1), 99-120.
- Birasnav, M., Mittal, R. ve Loughlin, S. (2015). Linking leadership behaviors and information exchange to improve supply chain performance: A conceptual model. *Global Journal of Flexible Systems Management*, 16(2), 213.
- Birasnav, M. ve Bienstock, J. (2019). Supply chain integration, advanced manufacturing technology, and strategic leadership: An empirical study. *Computers & Industrial Engineering*, 130, 151.
- Birk, S. K. (2008). Supply chain innovation in other industries: what can we learn?. *Healthcare Executive*, 23(3), 48-54.
- Can, P. ve Erciş, A. (2013). Tedarik zinciri yönetiminin inovasyon stratejilerine etkisi üzerine bir araştırma. *Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3(2), 95.
- Carmeli, A., Gelbard, R. ve Gefen, D. (2010). The importance of innovation leadership in cultivating strategic fit and enhancing firm performance. *The Leadership Quarterly*, 21(3), 339-349.
- Chapman, R., Soosay, C. ve Kandampully, J. (2003). Innovation in logistic services and the new business model: a conceptual framework. *Managing Service Quality: An International Journal*, 33(7), 630.
- Chen, J. (1997). Achieving maximum supply chain efficiency. *IIE Solutions*, 29(6), 30-31.
- Christensen, C. (1997). *The innovators dilemma: When new technologies cause great firms to fail*. Harvard Business School Press.
- Croxton, K. L., Garcia-Dastugue, S. J., Lambert, D. M. ve Rogers, D. S. (2001). The supply chain management processes. *The International Journal of Logistics Management*, 12(2), 13-36.
- Cummings, L. L. ve O'Connell, M. J. (1978). Organizational innovation: A model and needed research. *Journal of Business Research*, 6(1), 33-50.

- Çiğdem, Ş. ve Erdoğan, S. (2019). Tedarik zinciri ve ürün inovasyonu ilişkisi: İlk 1000 sanayi firması üzerinde bir çalışma. *Gaziantep Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 1(1), 76.
- Delbufalo, E. (2012). Outcomes of inter-organizational trust in supply chain relationships: a systematic literature review and a meta-analysis of the empirical evidence. *Supply Chain Management: An International Journal*, 17(4), 380.
- Dingler, A. ve Enkel, E. (2016). Socialization and innovation: Insights from collaboration across industry boundaries. *Technological Forecasting and Social Change*, 109(9), 50-60.
- Domínguez-Escrig, E., Mallén-Broch, F. F., Lapedra-Alcamí, R. ve Chiva-Gómez, R. (2019). The influence of leaders' stewardship behavior on innovation success: the mediating effect of radical innovation. *Journal of Business Ethics*, 159(3), 859.
- Elenkov, D. S. ve Manev, I. M. (2005). Top management leadership and influence on innovation: The role of sociocultural context. *Journal of Management*, 31(3), 389.
- Elkins, T. ve Keller, R. T. (2003). Leadership in research and development organizations: A literature review and conceptual framework. *The Leadership Quarterly*, 14(4-5), 590.
- Eng, T. Y., Mohsen, K. ve Wu, L. C. (2022). Wireless information technology competency and transformational leadership in supply chain management: implications for innovative capability. *Information Technology & People*, (ahead-of-print).
- Ford, E. W. ve Hughes, J. A. (2007). A collaborative product commerce approach to value-based health plan purchasing. *Supply Chain Management: An International Journal*, 12(1), 35.
- Giannakis, M. (2011). Conceptualizing and managing service supply chains. *The Service Industries Journal*, 31(11), 1809-1823.
- Gosling, J., Jia, F., Gong, Y. ve Brown, S. (2016). The role of supply chain leadership in the learning of sustainable practice: Toward an integrated framework. *Journal of Cleaner Production*, 137, 1465.
- Gürbüz, S. ve Şahin, F. (2017). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.
- Güven, M. E. (2020). *İşletmelerin inovatif performanslarının ihracat performansına etkisi: Bir alan çalışması* [Yüksek Lisans Tezi]. İnönü Üniversitesi.
- Güzel, D. ve Yazıcılar, F. G. (2016). Tedarik zinciri inovasyonunun performansa etkisi: bir uygulama. *Journal Of International Social Research*, 9(47), 872.
- Hammer, M. ve Champy, J. (1994). *Reengineering the corporation: A manifesto for business revolution*. Harper Business.
- Hayes, A. F. (2013). *Introduction to mediation, moderation, and conditional process analysis: A regression-based approach*. Guilford Press.
- Herzlinger, R. (2006). *Innovating in health care framework*. Harvard Business School Publishing.
- Jamkhaneh, H. B. ve Ghadikolaie, A. H. S. (2020). Measuring the maturity of service supply chain process: a new framework. *International Journal of Productivity and Performance Management*, 71(1), 250.
- Jia, F., Gong, Y. ve Brown, S. (2019). Multi-tier sustainable supply chain management: The role of supply chain leadership. *International Journal of Production Economics*, 217, 60.
- Jia, X., Chen, J., Mei, L. ve Wu, Q. (2018). How leadership matters in organizational innovation: a perspective of openness. *Management Decision*. 56(1), 9.
- Jimenez-Jimenez, D., Martínez-Costa, M. ve Rodriguez, C. S. (2018). The mediating role of supply chain collaboration on the relationship between information technology and innovation. *Journal of Knowledge Management*, 23(3), 550.
- Jung, D. I., Chow, C. ve Wu, A. (2003). The role of transformational leadership in enhancing organizational innovation: Hypotheses and some preliminary findings. *The Leadership Quarterly*, 14(4-5), 525-544.

- Kalaycı, Ş. (2006). *SPSS uygulamalı çok değişkenli istatistik teknikleri*. Asil Yayın Dağıtım.
- Karakaş, Y. E. ve Güçlü, İ. (2018). Tedarik zinciri yönetimi düzeyi ve inovasyon eğilim ilişkisi üzerine Sinop ilinde bir araştırma. *İçtimaiyat*, 2(2), 85.
- Laursen, K. ve Salter, A. (2006). Open for innovation: the role of openness in explaining innovation performance among UK manufacturing firms. *Strategic Management Journal*, 27(2), 131-150.
- Le, P. B. (2021). Determinants of frugal innovation for firms in emerging markets: the roles of leadership, knowledge sharing and collaborative culture. *International Journal of Emerging Markets*, (ahead-of-print).
- Lee, S. M., Lee, D. ve Schniederjans, M. J. (2011). Supply chain innovation and organizational performance in the healthcare industry. *International Journal of Operations & Production Management*, 31(11), 1193.
- Li, G. (2020). The impact of supply chain relationship quality on knowledge sharing and innovation performance: evidence from Chinese manufacturing industry. *Journal of Business & Industrial Marketing*, ahead-of-print No. ahead-of-print, 13.
- Liao, Y., Hong, P. ve Rao, S. S. (2010). Supply management, supply flexibility and performance outcomes: an empirical investigation of manufacturing firms. *Journal of Supply Chain Management*, 46(3), 6-22.
- Liao, Y. ve Li, Y. (2019). Complementarity effect of supply chain competencies on innovation capability. *Business Process Management Journal*, 25(6), 1251.
- Lichocik, G. ve Sadowski, A. (2013). Efficiency of supply chain management. Strategic and operational approach. *Log Forum*, 9(2), 119-125.
- Lin, H. F. (2014). Understanding the determinants of electronic supply chain management system adoption: Using the technology–organization–environment framework. *Technological Forecasting and Social Change*, 86(8), 80-92.
- Liu, W., Zhang, J. ve Wang, S. (2021). Factors influencing the smart supply chain innovation performance of commodity distribution enterprises: An investigation from China. *Industrial Management & Data Systems*, 121(10), 2073.
- McKone-Sweet, K. E., Hamilton, P., ve Willis, S. B. (2005). The ailing healthcare supply chain: A prescription for change. *Journal of Supply Chain Management*, 41(1), 4-17.
- McMillan, C. (2010). Five competitive forces of effective leadership and innovation. *Journal of Business Strategy*, 31(1), 17.
- Nambisan, S. (2002). Designing virtual customer environments for new product development: Toward a theory. *the Academy of Management Review*, 27(3), 393.
- Özdamar, K. (2002). *Paket programlarla istatistiksel veri analizi-1. Kaan Kitabevi*.
- Özgül, B. (2020). *Yeşil inovasyon, öncülleri ve firma performansı arasındaki ilişki: Rekabet stratejisinin moderatör rolü* [Doktora Tezi]. Yıldız Teknik Üniversitesi.
- Prabhu, M. ve Srivastava, A.K. (2022). Leadership and supply chain management: a systematic literature review. *Journal of Modelling in Management*, (ahead-of-print).
- Prajogo, D. I. ve Sohal, A. S. (2006). The integration of TQM and technology/R&D management in determining quality and innovation performance. *Omega-The International Journal of Management Science*, 34(3), 296-312.
- Prasad, B. ve Junn, P. (2016). CEO transformational and transactional leadership and organizational innovation: The moderating role of environmental dynamism. *Management Decision*, 54(7), 1551.
- Reiner, G. (2005). Customer-oriented improvement and evaluation of supply chain processes supported by simulation models. *International Journal of Production Economics*, 96(3), 381-395.

- Reyes, P. M., Li, S. ve Visich, J. K. (2016). Determinants of RFID adoption stage and perceived benefits. *European Journal of Operational Research*, 254(3), 802.
- Sağlık İstatistikleri Yıllığı 2020 Haber Bülteni. (2020). Sağlık Bakanlığı, www.sbsgm.saglik.gov.tr/Eklenti/41611/0/haber-bülteni-2020pdf.pdf adresinden 01 Kasım 2021 tarihinde alınmıştır.
- Saini, M., Arif, M. ve Kulonda, D. J. (2018). Critical factors for transferring and sharing tacit knowledge within lean and agile construction processes. *Construction Innovation*, 18(1), 85.
- Sharif, A. M. ve Irani, Z. (2012). Supply chain leadership. *International Journal of Production Economics*, 140(1), 58.
- Shih, S. C., Rivers, P. A. ve Hsu, H. S. (2009). Strategic information technology alliances for effective health-care supply chain management. *Health Services Management Research*, 22(3), 140-150.
- Simon, A. ve Yaya, L. H. P. (2012). Improving innovation and customer satisfaction through systems integration. *Industrial Management & Data Systems*, 112(7), 1031.
- Soosay, C. A. ve Chapman, R. L. (2006). An empirical examination of performance measurement for managing continuous innovation in logistics. *Knowledge and Process Management*, 13(3), 192-205.
- Syed, T. A., Blome, C. ve Papadopoulos, T. (2020). Resolving paradoxes in IT success through IT ambidexterity: the moderating role of uncertain environments. *Information & Management*, 57(6), 2.
- Tan, Y. C. ve Ndubisi, N. O. (2014). Evaluating supply chain relationship quality, organisational resources, technological innovation and enterprise performance in the palm oil processing sector in Asia. *Journal of Business & Industrial Marketing*, 29(6), 492.
- Thompson, D. I., Osheroff, J., Classen, D. ve Sittig, D. F. (2007). A review of methods to estimate the benefits of electronic medical records in hospitals and the need for a national benefits database. *Journal of Healthcare Information Management: JHIM*, 21(1), 62-68.
- Türkalp, E. (2019). *İnovasyon yönetiminin işletme performansına etkileri: değirmen makinası imalatı yapan firmalara yönelik bir araştırma* [Yüksek Lisans Tezi]. Karatay Üniversitesi.
- Volberda, H. W., Foss, N. J. ve Lyles, M. A. (2010). Perspective—Absorbing the concept of absorptive capacity: How to realize its potential in the organization field. *Organization Science*, 21(4), 931-951.
- Wang, L., Zhao, P. H. ve Qu, H. Y. (2012). The empirical research of the effect about communication trust and commitment on supply chain cooperation. *In Advanced Materials Research*, 468, 2963.
- Yee, R. W., Lee, P. K., Yeung, A. C. ve Cheng, T. E. (2013). The relationships among leadership, goal orientation, and service quality in high-contact service industries: An empirical study. *International Journal of Production Economics*, 141(2), 460.
- Yıldız, B., ve AYTEKİN, M. (2019). Kalite yönetimi uygulamalarının firma performansı üzerindeki etkisinde inovasyonun aracı rolü ile çevresel dinamizmin moderatör rolü. *Journal of Yaşar University*, 14(56), 489.
- Yıldız, B. ve Sayın, B. (2020). Tedarik zinciri müşteri entegrasyonunun firma performansı üzerindeki etkisinde ürün inovasyon kapasitesinin aracı rolü. *Çankırı Karatekin Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 10(1), 319.
- Yılmaz, Y.E. (2016). *Pazarlamada süreç, inovasyon stratejileri ve firma performansı ilişkisi* [Yüksek Lisans Tezi]. Okan Üniversitesi.
- Yoon, S. N., Lee, D. ve Schniederjans, M. (2016). Effects of innovation leadership and supply chain innovation on supply chain efficiency: Focusing on hospital size. *Technological Forecasting and Social Change*, 113, 412-421.
- Youn, S., Yang, M. G. M. ve Hong, P. (2012). Integrative leadership for effective supply chain implementation: An empirical study of Korean firms. *International Journal of Production Economics*, 139(1), 240.